

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ **па правядзенні ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі** **першага ўрока і мерапрыемстваў, прысвечаных Дню ведаў і Дню** **беларускага пісьменства**

Першы ўрок у Дзень ведаў у 2018/2019 навучальным годзе пройдзе пад назвай “Мне выпала шчасце тут нарадзіцца” і будзе прысвечаны Году малой радзімы.

9 лютага 2018 года на ўрачыстай цырымоніі ўручэння дзяржаўных узнагарод лепшым работнікам аграрнай галіны Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.Р. Лукашэнка абвясціў 2018 год **Годам малой радзімы**.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў: “Беларусь – прыгожая і добраўпарадкаваная краіна з чыстымі ўтульнымі гарадамі, дагледжанымі сельгасугоддзямі, багатай прыродай. Дзяржава шмат зрабіла ў гэтым кірунку і не спыніцца на дасягнутым. Але няма мяжы дасканаласці і заўсёды знойдзецца, дзе прымяніць уласныя сілы. Беларусь – наш агульны дом, і ў нашых інтарэсах зрабіць яго ўтульным і ўзорным. Давайце пакажам, што мы сапраўдныя і руплівыя гаспадары сваёй зямлі. Нас шмат, і таму нават самы сціплы ўклад кожнага адыграе сваю ролю, зробіць краіну яшчэ прыгажэйшай”¹.

Знаёмства з культурай, гераічнай гісторыяй і традыцыямі роднага краю – аснова грамадзянска-патрыятычнага выхавання вучняў. Без любові да малой радзімы не бывае любові да краіны ў цэлым.

Першы ўрок павінен спрыяць фарміраванню ў навучэнцаў актыўнай грамадзянскай пазіцыі, каштоўнасных адносін да гісторыі і культуры роднага краю, пачуцця дачынення да яго мінулага і сучаснасці, разумення адказнасці за будучыню сваёй краіны.

У ходзе падрыхтоўкі першага ўрока мэтазгодна выкарыстоўваць выхаваўчы патэнцыял навучальных прадметаў, у тым ліку і рэгіянальны матэрыял па гісторыі і сучасным развіцці рэгіёна (вобласці, раёна, горада, вёскі). Абапіраючыся на міжпрадметныя сувязі, педагог мае магчымасць ажыццявіць разам са школьнікамі экскурс у гісторыю роднага горада (вёскі, школы, вуліцы і г. д.).

У працэсе падрыхтоўкі першага ўрока педагогам варта выбіраць форму і метады правядзення ўрока з улікам узросту навучэнцаў, акцэнтуючы ўвагу ў першую чаргу на максімальным прыцягненні да яго арганізацыі і правядзення саміх навучэнцаў.

Першы ўрок можна правесці ў форме конкурсаў, турніраў, дзелавой гульні, віктарыны, інтэрв’ю, рэпартажаў і інш. Можна пабудаваць урок, заснаваны на нетрадыцыйных формах арганізацыі

¹ http://president.gov.by/ru/news_ru/view/torzhestvennoe-chestvovanie-peredovikov-apk-belarusi-18085/.

навучальнага працэсу: урок мудрасці, адкрыццё або ўрок, які нагадвае публічныя формы зносін: прэс-канферэнцыя, брыфінг, аўкцыён, бенефіс, рэгламентаваная дыскусія, панарама, тэлемаст, рэпартаж, дыялог, “жывая газета”, вусны часопіс і інш.

Вялікую цікавасць і станоўчы водгук у дзяцей выклікаюць такія ўрокі, як завочная экскурсія, экскурсія ў мінулае, урок-падарожжа, выкарыстанне такіх форм работы, як брэйн-рынг, філасофскі стол, фотавыстава, прэзентацыя праектаў і інш.

Пажадана арганізаваць сустрэчы з цікавымі людзьмі, якія ўславілі свой горад (вёску), правесці віктарыну “Мая малая Радзіма”, “Сімвалы малой радзімы”, віртуальнае падарожжа “Па старонках гісторыі роднага краю”, “Спазнаем малую Радзіму”, творчы конкурс “Мая вуліца, мой горад, мая малая Радзіма”, адкрыты дыялог “100 пытанняў да дарослага: падзеі, факты, каментарыі” з запрашэннем відных дзяржаўных і грамадскіх дзеячоў, дэпутатаў, медыйных персон і інш.

Рэкамендуецца напоўніць змест першага ўрока канкрэтнымі і дакладнымі фактамі, звязаць яго з сённяшнім жыццём краіны, рэгіёна; стварыць асаблівую эмацыянальную атмасферу, запрасіўшы жывых сведак падзей, прыцягнуць удзельнікаў мерапрыемства да зацікаўленага абмену думкамі.

Эмацыянальна-каштоўнаснае ўспрыманне інфармацыі навучэнцамі будзе больш дзейсным пры ўключэнні ў план урока музычных твораў, выкарастанні ілюстрацый, слайдаў, фотаздымкаў, мультымедыйных прэзентацый, шырокім ужыванні твораў беларускіх паэтаў і празаікаў, дзеячаў мастацтва, краязнаўчага матэрыялу, дзіцячых аўтарскіх работ, даведачных матэрыялаў і інш. Можна прапанаваць навучэнцам прадэманстраваць у займальнай форме іх творчыя і працоўныя дасягненні ў летні перыяд, (аматарскія відэафільмы, фотазэкспазіцыі, літаратурныя замалёўкі, азнаёміць з выкананымі работамі па добраўпарадкаванні тэрыторыі, гісторыка-культурных, прыродных і сацыяльных аб’ектаў і інш.).

Важна звярнуць увагу на афармленне кабінета, у якім могуць быць прадстаўлены наступныя элементы: дзяржаўная сімволіка; Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь; ілюстраваная карта Беларусі; выстава кніг аб Беларусі; фотаздымкі (слайды) гістарычных месцаў і прыроды Беларусі, мясцовых славукасцяў; альбомы, стэнды, рэпрадукцыі карцін на беларускую тэматыку; дыскі з запісамі песень аб Беларусі і інш.; творчыя работы вучняў (рэфераты, праекты, сачыненні, вершы, малюнкi, плакаты, газеты, водгукі пра экскурсіі, макеты і г. д.) аб малой радзіме; партрэты знакамітых дзеячаў гісторыі і культуры

Беларусі, знакамітых землякоў, якія ў сваіх творах і сваёй працоўнай дзейнасцю праславілі нашу краіну, сваю малую радзіму.

У музеях устаноў адукацыі да першага ўрока рэкамендуецца арганізаваць тэматычныя выставы, аформіць экспазіцыі, створаныя з матэрыялаў і рэчавых экспанатаў, сабраных падчас летніх турысцкіх паходаў, правесці сустрэчы з удзельнікамі падзей, матэрыялы пра якіх прадстаўлены ў музеях, прадугледзець падрыхтоўку навучэнцаў-экскурсаводаў.

Матэрыялы аб мерапрыемствах, прысвечаных Году малой радзімы, можна знайсці на Нацыянальным адукацыйным партале <http://www.adu.by>.

Пры арганізацыі мерапрыемстваў да Дня ведаў мэтазгодна ўлічваць, што 2 верасня Рэспубліка Беларусь святкуе 25-ы па ліку **Дзень беларускага пісьменства**. Яго правядзенне плануецца ў г. Іванава Брэсцкай вобласці. Галоўным лейтматывам святочных мерапрыемстваў стане тэма “Мая малая радзіма”.

Дзень беларускага пісьменства традыцыйна праводзіцца ў першую нядзелю верасня ў гістарычных і культурных цэнтрах нашай краіны, непарыўна звязаных з жыццём знакамітых дзеячаў Беларусі розных часоў.

Першы Дзень беларускага пісьменства адбыўся ў 1994 годзе ў горадзе Полацку, на радзіме Францыска Скарыны – беларускага і ўсходнеславянскага першадрукара, філосафа-гуманіста, пісьменніка. У розныя гады свята адзначалася ў Тураве, Навагрудку, Нясвіжы, Оршы, Пінску, Заслаўі, Мсціславе, Міры, Камянцы, Паставах, Шклове, Барысаве, Смаргоні, Хойніках, Ганцавічах, Глыбокім і іншых гарадах – культурных цэнтрах Беларусі. У 2017 годзе сталіцай свята, прымеркаванага да 500-годдзя беларускага кнігадрукавання, зноў стаў старажытны Полацк.

У аснову Дня беларускага пісьменства пакладзена ідэя прапаганды здабыткаў айчыннай пісьмовай культуры, пераемнасці духоўных традыцый. Свята дае ўнікальную магчымасць сустрэцца з жывым словам, удзельнікамі працэсу напісання кніг, выдання газет і часопісаў.

Невыпадкова і тое, што Дзень беларускага пісьменства праводзіцца ў першыя дні новага навучальнага года. Адукацыя, інфармацыя і культура – тры галіны, якія фарміруюць інтэлектуальную эліту нацыі, яе духоўны свет. У гэты дзень мы аддаём даніну павагі нашым продкам, якія стварылі фундамент беларускай адукацыі і пісьменства.

Адкрыццё свята адбудзецца 2 верасня ў 12.00 на галоўнай пляцоўцы Іванава, якая размесціцца ў гарадскім парку. Праграма

святочных мерапрыемстваў уключае ўрачыстую цырымонію ўзнагароджання пераможцаў Нацыянальнай літаратурнай прэміі. Арганізатарамі конкурсу выступаюць міністэрствы інфармацыі, культуры, адукацыі і Саюз пісьменнікаў Беларусі.

На традыцыйны міжнародны круглы стол літаратараў запрошаны пісьменнікі з 15 краін. Фэстываль кнігі і прэсы пачне працаваць ужо 1 верасня. Тут будуць кніжныя выставачныя павільёны, тэматычныя кніжныя пляцоўкі, экспазіцыі рэспубліканскіх і рэгіянальных друкаваных СМІ. Падчас правядзення фэстывалю госці свята змогуць сустрэцца з беларускімі літаратарамі, супрацоўнікамі выдавецтваў і рэдакцый друкаваных СМІ, наведаць прэзентацыі кніг і выдавецтваў, перыядычных выданняў, стаць гледачамі выступленняў мастацкіх калектываў і беларускіх выканаўцаў.

У Дзень ведаў таксама пройдзе фінал рэспубліканскага конкурсу юных чытальнікаў “Жывая класіка” і ўрачыстае ўзнагароджанне пераможцаў. Шэраг мерапрыемстваў будзе прысвечаны 400-годдзю першага ў свеце “Буквара”, выдадзенага беларусамі. Таксама пройдуць “Іванаўскія чытанні” – навукова-практычная канферэнцыя, якая арганізуецца Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі.

Часткай Дня беларускага пісьменства традыцыйна з’яўляецца рэспубліканская навукова-асветніцкая экспедыцыя “Дарога да Святыняў” з Жыватворным агнём ад гроба Гасподняга, у якой прымаюць удзел прадстаўнікі творчай і навуковай інтэлігенцыі, духавенства².

За час свайго існавання Дзень беларускага пісьменства стаў паспраўднаму нацыянальным святам, значнай падзеяй культурнага жыцця краіны. Святочныя мерапрыемствы праходзяць не толькі ў сталіцы, але і па ўсёй краіне. Гэта творчыя сустрэчы з вучонымі, пісьменнікамі, дзеячамі культуры, тэматычныя ўрокі, лекцыі, семінары.

У арганізацыі першага ўрока і мерапрыемстваў, прысвечаных Дню ведаў і Дню беларускага пісьменства, варта прадугледзець удзел беларускіх пісьменнікаў і паэтаў – членаў грамадскага аб’яднання “Саюз пісьменнікаў Беларусі”. Пры гэтым рэкамендуецца шырока выкарыстоўваць магчымасці бібліятэк, музеяў і іншых сацыякультурных рэсурсаў рэгіёна.

Таксама варта ўлічыць, што ў цяперашні час працягваецца рэспубліканская акцыя «Культурны маршрут „Мая Беларусь: сучасныя пісьменнікі – дзецям“», арганізатарам якой выступіла Міністэрства

²http://www.belarus.by/ru/press-center/2018-year-of-native-land-in-belarus/meroprijatija-dnja-belorusskoj-pismennosti-budut-posvjascheny-teme-malaj-rodiny_i_0000083465.html

інфармацыі Рэспублікі Беларусь пры падтрымцы Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Мэтай правядзення акцыі з'яўляецца падтрымка развіцця беларускай мастацкай літаратуры і творчасці сучасных пісьменнікаў Беларусі, адраджэнне традыцый чытання, знаёмства дзяцей з сучаснай беларускай літаратурай. У рамках акцыі плануецца правядзенне прэзентацый кніг і сустрэч з пісьменнікамі, аўтограф-сесій, конкурсаў, віктарын, мерапрыемстваў, прысвечаных кніжным героям, і г. д.

Выдавецтва «Мастацкая літаратура» праводзіць конкурс школьных сачыненняў і малюнкаў да любімых твораў беларускіх пісьменнікаў. Сачыненні (водгукі, рэцэнзіі, замалёўкі, эсэ) і малюнкі могуць быць прысвечаны творах (альбо іх героям) як пісьменнікаў-класікаў, так і сучасных айчынных празаікаў і паэтаў. Да ўдзелу запрашаюцца школьнікі любога ўзросту. Па выніках конкурсу выдавецтва «Мастацкая літаратура» мяркуе выдаць кнігу, у якую ўвойдуць найбольш цікавыя і арыгінальныя сачыненні і малюнкі. З планам мерапрыемстваў па правядзенні рэспубліканскай акцыі «Культурны маршрут „Мая Беларусь: сучасныя пісьменнікі – дзецям“» можна азнаёміцца на інтэрнэт-сайце Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь³.

Навучэнцам варта нагадаць аб тым, што ўпраўленне дыстанцыйных адукацыйных паслуг Адукацыйнага цэнтра Навукова-метадычнай установы “Нацыянальны інстытут адукацыі” Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь запрашае прыняць удзел у праекце “Віртуальная фотазамалёўка “Мая родная вуліца”, прысвечаным Году малой радзімы і накіраваным на стварэнне ўмоў для захавання і папулярызацыі гісторыка-культурнай спадчыны розных рэгіёнаў Беларусі.

Для ўдзелу ў праекце “Віртуальная фотазамалёўка „Мая родная вуліца“ неабходна выканаць творчую работу – фотазамалёўку – серыю фатаграфій, якія ў адвольнай мастацкай форме распавядаюць пра сваю родную вуліцу і могуць быць выкананы ў інфармацыйна-пазнавальным або лірычным жанрах. Матэрыял павінен таксама суправаджацца кароткімі тэкставымі каментарыямі. Дапушчальныя фарматы фатаграфій – JPEG, PNG. Абмежаванне аб’ёму гатовай творчай работы ўстаноўлена ў 150 Мб.

Творчыя работы прымаюцца па снежань 2018 года. Усе работы размяшчаюцца на нацыянальным адукацыйным партале (<http://www.adu.by>) у раздзеле “Мая родная вуліца”. Праект з’яўляецца адкрытым па саставе ўдзельнікаў: работы могуць дасылаць як асобныя

³ <http://mininform.gov.by/ru/plan-dety/>

ўдзельнікі, так і аўтарскія калектывы (да трох чалавек уключна). Падрабязней з умовамі правядзення праекта і патрабаваннямі да творчых работ можна азнаёміцца ў [інфармацыйным лісце](#) і [Палажэнні аб правядзенні адкрытага праекта](#).

Мэтазгодна паведаміць навучэнцам, што часопіс “Родная прырода” і Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя сумесна з Міністэрствам адукацыі рэалізуе новы праект – рэспубліканскі конкурс ідэй “Прырода малой радзімы”.

Да ўдзелу ў праекце запрашаюцца дарослыя і дзеці, вучні і іх настаўнікі – усе, хто любіць беларускую прыроду і хоча змяніць да лепшага экалагічную сітуацыю на сваёй малой радзіме і ў краіне ў цэлым.

Свае ідэі і праекты, накіраваныя на захаванне і ўстойлівае выкарыстанне прыродных рэсурсаў, вывучэнне экалагічных праблем населеных пунктаў і пошук шляхоў іх вырашэння можна дасылаць на адрас pryroda@zviazda.by. Дадатковую інфармацыю і Палажэнне аб правядзенні рэспубліканскага конкурсу ідэй “Прырода малой радзімы” можна прачытаць у часопісе “Родная прырода”, а таксама на сайце Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя minpriroda.gov.by.

Першы ўрок і іншыя мерапрыемствы, якія арганізуюцца ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі ў першы дзень новага навучальнага года, павінны стаць імпульсам для ўсёй ідэалагічнай і выхаваўчай работы, накіраванай на фарміраванне грамадзянска-патрыятычных і духоўна-маральных якасцей асобы навучэнцаў. З мэтай папулярызацыі гісторыка-культурнай, духоўнай спадчыны народа і дасягненняў Рэспублікі Беларусь, выхавання ў падрастаючага пакалення пачуцця гонару за сваю малую радзіму і яе герояў першы ўрок і мерапрыемствы, прысвечаныя Дню ведаў і Дню беларускага пісьменства, пажадана праводзіць на беларускай мове.